

NR 177/2014

**POLACY O SWOIM UDZIALE
W OSTATNICH WYBORACH
SAMORZĄDOWYCH**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2014 roku

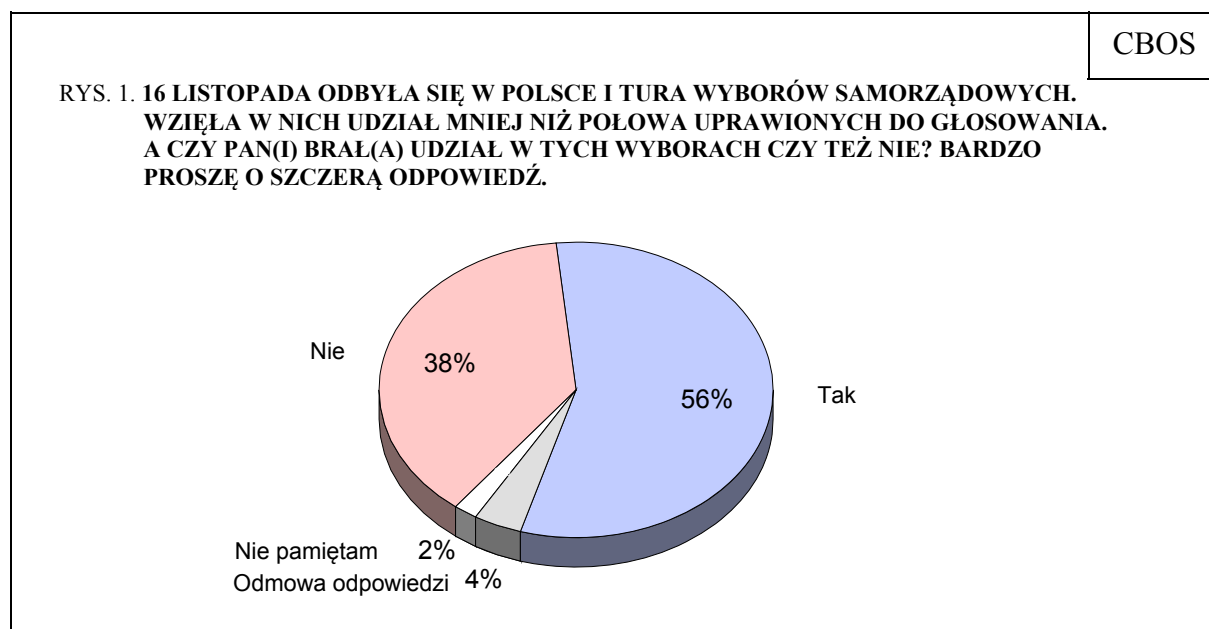
Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Głosując w I turze wyborów na wójta gminy lub burmistrza/prezydenta miasta, zdecydowana większość ankietowanych (86%) kierowała się głównie osobą kandydata. Osoba kandydata odgrywa mniejszą rolę przy wyborach do ciał kolegialnych, jednak większość badanych deklaruje, iż głosując w wyborach do rady miasta/gminy, rady powiatu oraz sejmiku wojewódzkiego również kierowała się przede wszystkim tym kryterium. Afiliacje partyjne kandydatów największą rolę odgrywają w przypadku wyborów do samorządów wojewódzkich.
- ▶ Większość badanych deklarujących udział w listopadowych wyborach samorządowych twierdzi, że – ogólnie rzecz biorąc – łatwo im było zdecydować, na kogo oddać głos w I turze wyborów wójta lub burmistrza/prezydenta miasta (93%), w wyborach do rady miasta/gminy (86%) i w wyborach do rady powiatu (82%). W zdecydowanej większości są też ci, którzy nie mieli trudności z decyzją, kogo poprzeć w wyborach do sejmiku wojewódzkiego (69%), choć to głosowanie nastroczało najwięcej problemów.
- ▶ Sposób głosowania w wyborach samorządowych (liczba kandydatów, których można było poprzeć, odnalezienie właściwego komitetu wyborczego i osoby na liście, zaznaczenie swojego głosu itp.) jako skomplikowany ocenia co czwarty badany biorący w nich udział.
- ▶ Jedynie 2% badanych biorących udział w wyborach samorządowych w dniu 16 listopada br. deklaruje świadome i celowe oddanie głosu nieważnego w głosowaniu do sejmiku wojewódzkiego.

W dniu 16 listopada br. odbyły się wybory samorządowe. W praktyce dla wyborców polegały one na udziale w tym samym dniu w kilku głosowaniach: w I turze wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, w wyborach radnych zasiadających w radach miast i gmin, radach powiatów (za wyjątkiem miast na prawach powiatu) oraz w sejmikach województw, a w przypadku mieszkańców Warszawy dodatkowo w wyborze radnych dzielnicowych.

W badaniu przeprowadzonym trzy tygodnie po tych wyborach¹ udział w nich zadeklarowała ponad połowa (56%) badanych. Z analiz wielozmiennowych² wynika, że deklaracje dotyczące głosowania w tych wyborach związane są przede wszystkim z wiekiem i wykształceniem badanych (por. tabele aneksowe). Udział w ostatnich wyborach samorządowych najczęściej deklarują badani z wyższym wykształceniem, mający co najmniej 45 lat (74% z tej grupy), a najrzadziej absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, gimnazjów i szkół podstawowych w wieku 18–24 lata (20% z tej grupy).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (295) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 grudnia 2014 roku na liczącej 936 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

Warto przypomnieć, iż według danych Państwowej Komisji Wyborczej frekwencja w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast w dniu 16 listopada 2014 roku na obszarze kraju wyniosła 47,4%³, natomiast w badaniu CBOS przeprowadzonym tuż przed wyborami⁴ zdecydowany zamiar udziału w nich deklarowało 54% respondentów, a kolejne 15% stwierdziło, że raczej weźmie w nich udział. Łączna liczba dorosłych Polaków zainteresowanych udziałem w wyborach samorządowych tuż przed tymi wyborami praktycznie nie zmieniła się w porównaniu z październikiem, choć nieco (o 2 punkty procentowe) zwiększyła się grupa pewnych swego udziału, a zmalał (o 3 punkty) odsetek deklarujących, że raczej pójdą na te wybory. Warto też zauważyć, iż tuż przed wyborami samorządowymi odsetek zamierzających w nich głosować kształtował się na podobnym poziomie jak w analogicznym momencie przed poprzednimi wyborami w 2010 roku oraz w 1998 roku i był nieco wyższy niż w latach 2006 i 2002 (por. tabela 4).

CZYM KIEROWALI SIĘ WYBORCY POPIERAJĄC POSZCZEGÓLNYCH KANDYDATÓW

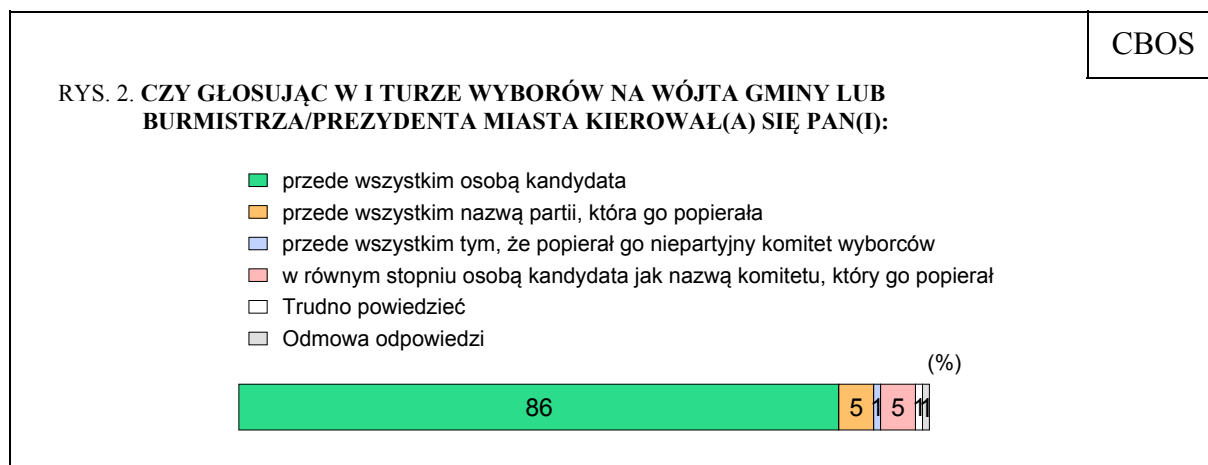
Badania przeprowadzone przed ostatnimi wyborami samorządowymi wskazywały, że tak jak w przypadku poprzednich wyborów wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz radnych wszystkich szczebli, afiliacje polityczne kandydatów zejść w tych wyborach na drugi plan⁵. Potwierdzają to wyniki badania przeprowadzonego trzy tygodnie po wyborach. Głosując w I turze wyborów na wójta gminy lub burmistrza/prezydenta miasta zdecydowana większość ankietowanych (86%) kierowała się głównie osobą kandydata. Zaledwie co dwudziesty (5%) respondent deklarujący udział w listopadowym głosowaniu na osobę mającą sprawować władzę wykonawczą w gminie kierował się przede wszystkim kryterium partyjnym.

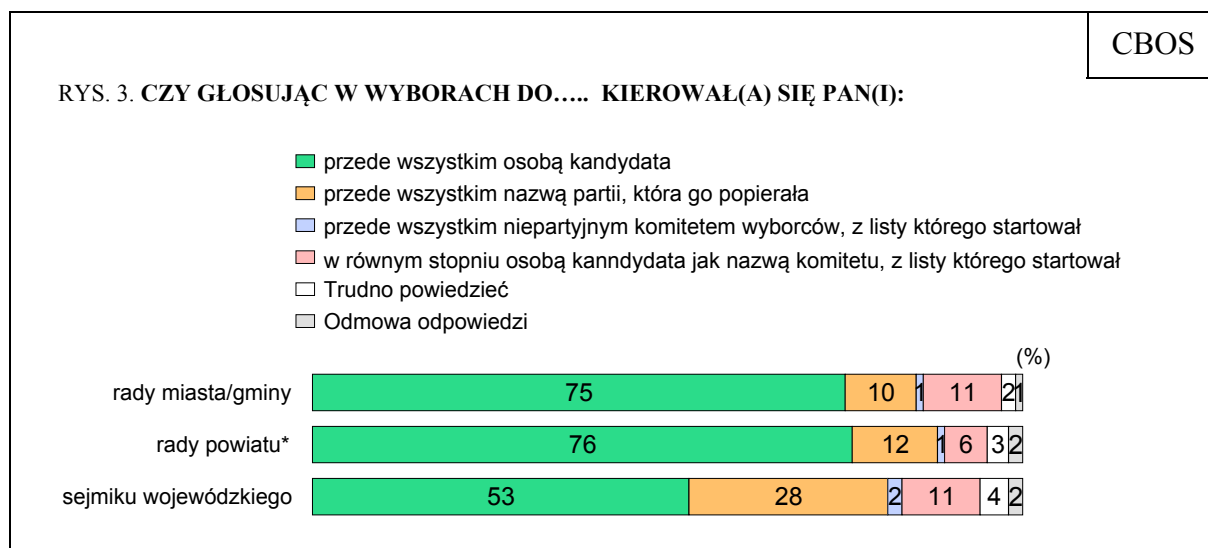
³ http://pkw.gov.pl/g2/oryginal/2014_11/faaecad0d74d79f247fe0b6a65e195b1.pdf

⁴ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (294) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–16 listopada 2014 roku na liczącej 934 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

⁵ Zob. komunikat CBOS „Przed wyborami samorządowymi”, listopad 2014 (oprac. M. Feliksiak).

Osoba kandydata odgrywa mniejszą rolę przy wyborach do ciał kolegialnych, jednak większość badanych deklaruje, iż głosując w wyborach do rady miasta/gminy, rady powiatu oraz sejmiku wojewódzkiego również kierowała się przede wszystkim osobą kandydata (odpowiednio 75%, 76% i 53%). Afiliacje partyjne kandydatów największą rolę odgrywają w przypadku wyborów do samorządów wojewódzkich – 28% badanych deklarujących udział w ostatnich wyborach twierdzi, że głosując do sejmiku kierowało się przede wszystkim nazwą partii, która popierała wybranego kandydata, a 11% w równym stopniu osobą kandydata jak nazwą komitetu, z listy którego startował.

* Pytanie nie było zadawane mieszkańcom miast na prawach powiatu

Z relacji badanych wynika też, że głosując w wyborach na wszystkie szczeble samorządu, częściej brali pod uwagę kandydatów popieranych przez partie polityczne niż przez niepartyjne komitety wyborców (por. rys. 3).

Przeprowadzone analizy wielozmiennowe⁶ wskazują, iż motywacje wyborców zależą przede wszystkim od wielkości miejscowości, w których mieszkają, przy czym najbardziej spersonalizowane są wybory samorządowe na wsiach (a w przypadku burmistrzów również w miastach liczących mniej niż 20 tys. mieszkańców), zaś najmniej w miastach co najmniej półmilionowych, choć w przypadku wyboru prezydenta także tam liczy się przede wszystkim osoba kandydata.

Tabela 1

Czy głosując w I turze wyborów na wójta gminy lub burmistrza/ prezydenta miasta kierował(a) się Pan(i):	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto do 19 999 mieszk.	Miasto od 20 000 do 99 999 mieszk.	Miasto od 100 000 do 499 999 mieszk.	Miasto 500 000 mieszk. i więcej
	w procentach				
– przede wszystkim osobą kandydata	91	92	83	82	71
– przede wszystkim nazwą partii, która go popierała	3	3	9	8	8
– przede wszystkim tym, że popierał go niepartyjny komitet wyborców	0	1	2	5	0
– w równym stopniu osobą kandydata, jak nazwą komitetu, który go popierał	3	3	4	3	21
Trudno powiedzieć	1	0	2	0	0
Odmowa odpowiedzi	2	0	1	3	0

Tabela 2

Czy głosując w wyborach do rady miasta/gminy kierował(a) się Pan(i):	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto do 19 999 mieszk.	Miasto od 20 000 do 99 999 mieszk.	Miasto od 100 000 do 499 999 mieszk.	Miasto 500 000 mieszk. i więcej
	w procentach				
– przede wszystkim osobą kandydata	85	75	78	69	33
– przede wszystkim nazwą partii, która go popierała	3	8	10	20	27
– przede wszystkim nazwą niepartyjnego komitetu wyborców, z listy którego startował	0	2	2	2	2
– w równym stopniu osobą kandydata, jak nazwą komitetu, z list którego startował	8	12	7	9	33
Trudno powiedzieć	2	3	1	1	3
Odmowa odpowiedzi	2	0	1	0	2

⁶ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees. W przypadku wyborów do rad powiatu nie stwierdzono zależności preferencji od wielkości miejscowości zamieszkania.

Tabela 3

Czy głosując w wyborach do sejmiku wojewódzkiego kierował(a) się Pan(i):	Miejsce zamieszkania				
	Wieś	Miasto do 19 999 mieszk.	Miasto od 20 000 do 99 999 mieszk.	Miasto od 100 000 do 499 999 mieszk.	Miasto 500 000 mieszk. i więcej
	w procentach				
– przede wszystkim osobą kandydata	55	52	68	47	32
– przede wszystkim nazwą partii, która go popierała	28	28	20	33	33
– przede wszystkim nazwą niepartyjnego komitetu wyborców, z listy którego startował	1	0	4	3	1
– w równym stopniu osobą kandydata, jak nazwą komitetu, z list którego startował	7	13	7	9	31
Trudno powiedzieć	6	6	1	4	3
Odmowa odpowiedzi	3	1	0	3	0

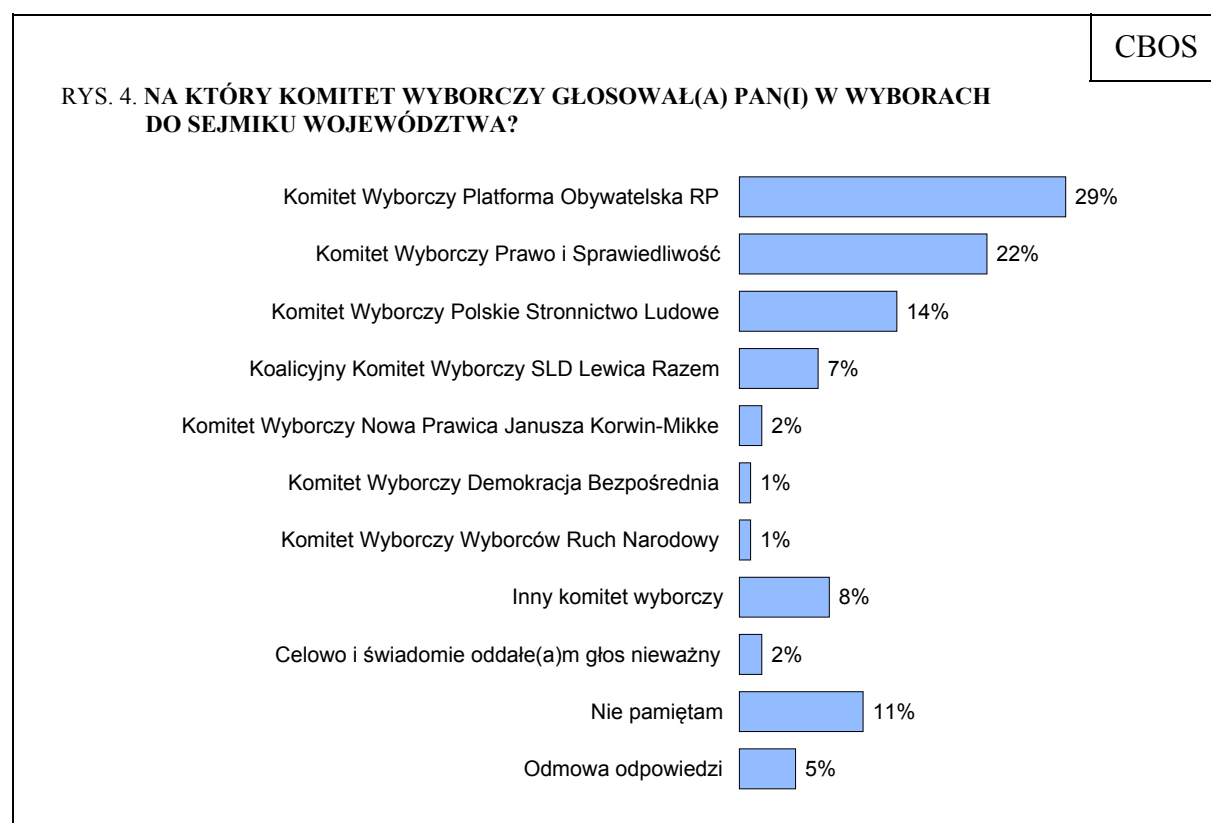
DEKLARACJE DOTYCZĄCE POPARCIA POSZCZEGÓLNYCH KOMITETÓW W WYBORACH DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH

Największą uwagę mediów ogólnopolskich przyciągają wybory do sejmików wojewódzkich, gdyż – na co wskazują także badania CBOS – są to najbardziej upartyjnione wybory lokalne i w okresie pomiędzy wyborami parlamentarnymi na ich podstawie szacowane jest realne poparcie dla poszczególnych ugrupowań politycznych. Największa grupa badanych twierdzących, że wzięli udział w wyborach samorządowych, zadeklarowała głosowanie na kandydatów Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP (29%). Mniej ankietowanych stwierdziło, iż oddali głos na osobę z listy Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość, z której startowali także kandydaci Polski Razem, Solidarnej Polski oraz Prawicy Rzeczypospolitej (22%). Trzecie miejsce zajęli w tym rankingu kandydaci Komitetu Wyborczego Polskiego Stronnictwa Ludowego (14%), a czwarte Koalicyjnego Komitetu Wyborczego SLD Lewica Razem (7%). Co pięćdziesiąty respondent twierdzący, że brał udział w wyborach samorządowych zadeklarował oddanie głosu na listę Komitetu Wyborczego Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikkego (2%), a po 1% na Komitet Wyborczy Demokracja Bezpośrednia i Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Narodowy. Co trzynasty badany (8%) twierdzi, że oddał głos na komitet wyborczy, który w wyborach do sejmików województw nie zarejestrował list kandydatów w co najmniej połowie okręgów wyborczych.

Trzy tygodnie po wyborach do sejmików wojewódzkich 11% badanych deklarujących udział w nich nie potrafiło przypomnieć sobie, na który komitet wyborczy głosowali, a 5% odmówiło odpowiedzi na to pytanie. Co pięćdziesiąty głosujący (2%) stwierdził, że

w wyborach do sejmiku wojewódzkiego celowo i świadomie oddał głos nieważny. Warto zauważyć, iż świadome i celowe oddanie głosu nieważnego najczęściej deklarują biorący udział w tych wyborach uczniowie i studenci (13%). Częściej niż starsi wyborcy przyznają się do tego badani w wieku 18–24 lata (8%). Biorąc pod uwagę wielkość miejscowości, można zauważyć, iż częściej niż inni świadomie wrzucali do urn głosy nieważne wyborcy z największych, co najmniej półmilionowych miast (5%) – por. tabele aneksowe.

Różnice pomiędzy deklaracjami badanych dotyczącymi głosowania na poszczególne listy a rzeczywistym poparciem, jakie te listy uzyskały w ostatnich wyborach samorządowych, są w jakimś stopniu efektem zawyżonych deklaracji uczestnictwa w tych wyborach – tak sprzed wyborów, jak i po nich. Na podstawie odpowiedzi na to pytanie można z pewną ostrożnością szacować zasięg sympatii partyjnych oraz stopień mobilizacji w tych wyborach zwolenników poszczególnych partii. Można z nich wywnioskować, iż respondentami, którzy zadeklarowali udział w wyborach, a w rzeczywistości na nich nie byli, są na ogół osoby popierające Platformę Obywatelską.

Warto tu przypomnieć, iż w badaniach CBOS prowadzonych przed wyborami samorządowymi notowano stopniowy spadek poparcia dla list Prawa i Sprawiedliwości, na których znaleźli się także kandydaci Polski Razem, Solidarnej Polski oraz Prawicy Rzeczypospolitej (łącznie od września o 7 punktów procentowych). Tuż przed głosowaniem wzrosło natomiast poparcie dla komitetów wyborczych, które nie zarejestrowały swoich list we wszystkich województwach (o 7 punktów). W listopadzie stwierdziliśmy także niewielki wzrost poparcia dla komitetów wyborczych Platformy Obywatelskiej, Polskiego Stronnictwa Ludowego oraz SLD Lewicy Razem (od października po 3 punkty procentowe), o 4 punkty spadło zaś poparcie dla list komitetu Prawa i Sprawiedliwości.

Tabela 4

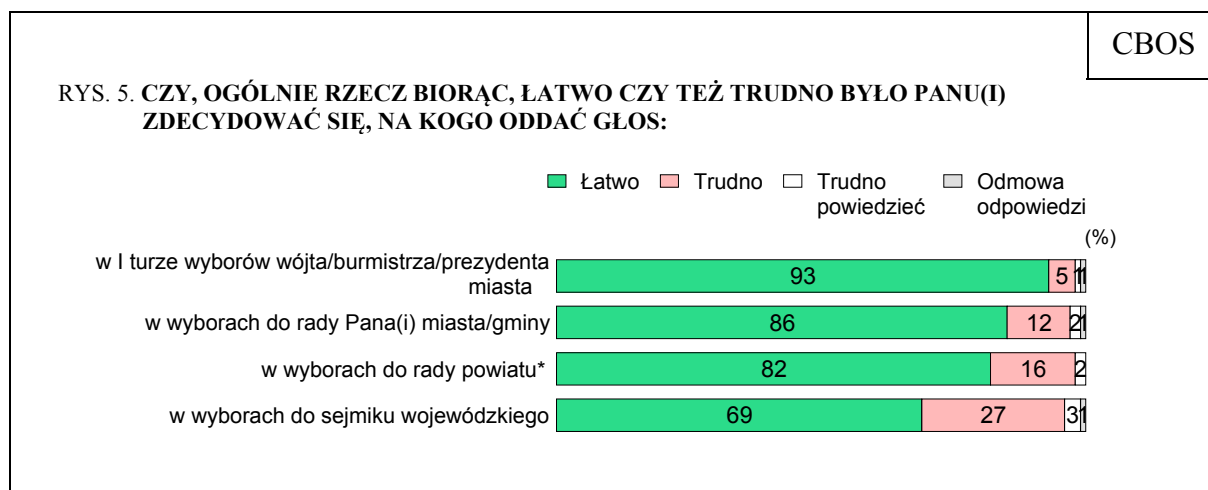
Czy zamierza Pan(i) wziąć udział w wyborach samorządowych?	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	1998		2002			2006				2010				2014				
	VIII	IX	VIII	IX	X	VIII	IX	X	XI	VIII	IX	X	XI	VII	VIII	IX	X	XI
	w procentach																	
Tak	60	69	55	58	64	56	55	57	63	66	71	68	71	66	65	66	70	69
Jeszcze nie wiem	15	17	20	17	13	19	19	18	15	25	15	14	11	15	15	14	13	13
Nie	25	13	25	25	23	25	26	25	22	9	14	18	18	19	20	20	17	18

Tabela 5

Poparcie dla kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych w wyborach do sejmików wojewódzkich	Odpowiedzi osób deklarujących udział w wyborach samorządowych					
	VIII 2014 (N=631)	IX 2014 (N=615)		X 2014 (N=632)	XI 2014 (N=649)	
	w procentach					
Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP	22	28		24	27	
Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	25	22	26		23	19
Polska Razem Jarosława Gowina		3				
Solidarna Polska Zbigniewa Ziobro		1				
Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	6	6		7	10	
Komitet Wyborczy SLD Lewica Razem	6	6		5	8	
Komitet Wyborczy Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke	3	5		4	2	
Komitet Wyborczy Demokracja Bezpośrednia	-	-		-	1	
Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Narodowy	-	-		-	1	
Inny komitet wyborczy	10	6		5	12	
Trudno powiedzieć	24	22		30	20	

OCENA DOSTĘPNYCH MOŻLIWOŚCI WYBORU I STOPNIA TRUDNOŚCI PROCEDUR GŁOSOWANIA W WYBORACH SAMORZĄDOWYCH

Zdecydowana większość badanych deklarujących udział w listopadowych wyborach samorządowych twierdzi, że – ogólnie rzecz biorąc – łatwo było im się zdecydować, na kogo oddać głos w I turze wyborów wójta, burmistrza lub prezydenta miasta (93%), w wyborach do rady miasta/gminy (86%) i w wyborach do rady powiatu (82%). W większości są też ci, którzy nie mieli trudności z decyzją, kogo poprzeć w wyborach do sejmiku wojewódzkiego (69%). Warto zauważyć, iż w wyborach gminnej władzy wykonawczej problemy z decyzją miał jedynie co dwudziesty wyborca (5%), natomiast większych trudności nastroczał wybór kandydatów do ciał przedstawicielskich różnego szczebla. Co szósty (16%) deklarujący głosowanie w tych wyborach twierdzi, że trudno było mu się zdecydować, na kogo oddać głos w wyborach do rady powiatu, a co ósmy (12%) miał problem z wyborem radnego gminnego. Najwięcej trudności nastroczało jednak głosowanie do sejmiku wojewódzkiego – ponad jedna czwarta głosujących (27%) twierdzi, że miała problemy z decyzją, na kogo oddać swój głos w tych wyborach.

* Pytanie nie było zadawane mieszkańcom miast na prawach powiatu

Stopień łatwości podejmowania decyzji w wyborach samorządowych ma ewidentny związek z poziomem spersonalizowania poszczególnych głosowań, a także z przekonaniem o ważności wyborów poszczególnych władz samorządowych. Warto tu przypomnieć, iż w październikowym badaniu pytaliśmy o znaczenie wyborów do różnych organów samorządu terytorialnego, sprawujących władzę w gminie, powiecie i województwie. Wynika

z niego, że dla Polaków najważniejsze są wybory władz gminnych: wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (42%) oraz radnych (36%). Pokazuje ono także, że Polacy interesują się postanowieniami władz swoich gmin w niemal takim samym stopniu jak decyzjami władz centralnych. Jeżeli chodzi o znajomość nazwisk osób rządzących gminami, powiatami i województwami w poprzedniej kadencji, to zdecydowana większość badanych wykazała się znajomością wójta/burmistrza/prezydenta swojej gminy/miasta (80%), a ponad połowa podała nazwisko przynajmniej jednego radnego gminnego (52%), natomiast nazwisko marszałka swojego województwa znało tylko 13% ankietowanych⁷. Warto też przypomnieć, że już w październiku 40% respondentów podjęło decyzję o tym, kogo poprze w wyborach na prezydenta, a 29% o udzieleniu poparcia konkretnemu kandydatowi na radnego gminnego⁸.

Ponadto, jak wynika z przedstawionych wcześniej danych z grudniowego badania, im niższy szczebel samorządu, tym bardziej personalnie traktowane są wybory. Sprzyja temu sama ordynacja wyborcza. Większościowe wybory na wójta/burmistrza/prezydenta oraz w jednomandatowych okręgach wyborczych do rad w gminach niebędących miastami na prawach powiatu oznaczają, że osoba kandydata nabiera większego znaczenia niż sztyld komitetu, który go wystawia, co przekłada się także na kampanię wyborczą lansującą konkretne, często już i tak dobrze znane lokalnie postaci. Wszystko to może sprawiać, iż respondentom znacznie łatwiej jest wybierać radnych gminnych niż radnych sejmików wojewódzkich. Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych⁹ wynika też, iż łatwości podjęcia decyzji, na kogo oddać głos w wyborach do rady powiatu i sejmiku wojewódzkiego, sprzyja posiadanie prawicowych bądź lewicowych poglądów politycznych (por. tabele aneksowe).

Ponadprzeciętnie wysoki odsetek głosów nieważnych w ostatnich wyborach do sejmików wojewódzkich (17,93% wg PKW) wywołał publiczną dyskusję na temat przyczyn tego zjawiska. Jedną z hipotez jest stopień komplikacji tych wyborów. W badaniu przeprowadzonym trzy tygodnie po wyborach samorządowych sposób głosowania w nich (liczba kandydatów, których można było poprzeć, odnalezienie właściwego komitetu wyborczego, odnalezienie osoby na liście, zaznaczenie swojego głosu itp.) jako – ogólnie rzecz biorąc – skomplikowany ocenia co czwarty badany biorący w nich udział, przy czym

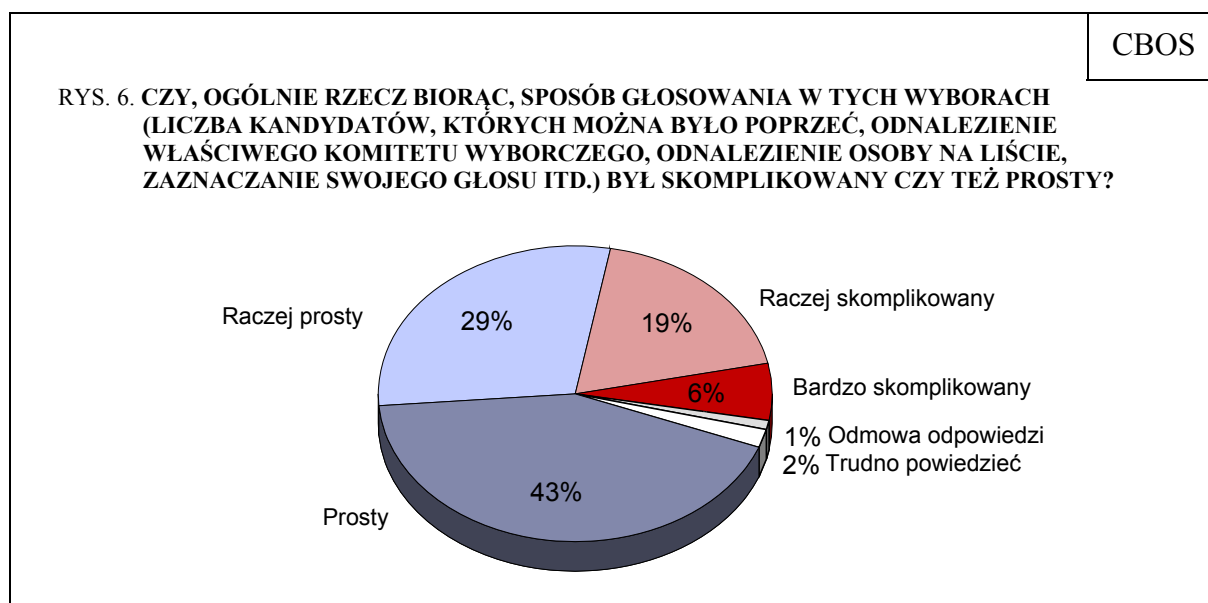
---

⁷ Zob. komunikat CBOS „Ranga wyborów samorządowych i zainteresowanie decyzjami władz różnych szczebli”, listopad 2014 (oprac. A. Gendźwiłł).

⁸ Zob. komunikat CBOS „Przed wyborami samorządowymi”, listopad 2014 (oprac. M. Feliksiak).

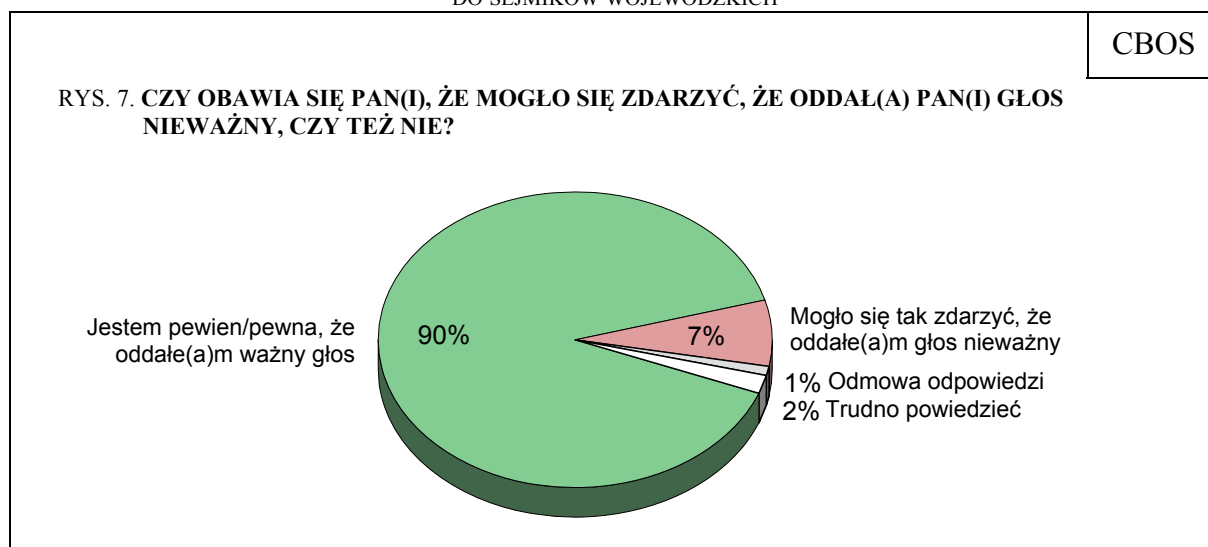
⁹ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

6% uznaje go za bardzo skomplikowany, a 19% za raczej skomplikowany. Jako zupełnie prosty postrzega go natomiast 43% wyborców. Sposób głosowania w ostatnich wyborach samorządowych za skomplikowany częściej niż inni badani deklarujący w nich udział uznają wyborcy z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (12% z nich określa go jako bardzo skomplikowany, 20% jako skomplikowany, a tylko 34% jako prosty) – por. tabele aneksowe.

Jedynie 2% badanych biorących udział w wyborach w dniu 16 listopada br. zadeklarowało świadome i celowe oddanie głosu nieważnego w głosowaniu do sejmiku wojewódzkiego. W związku z dyskusją na temat dużej liczby nieważnych głosów w tych wyborach, zapytaliśmy osoby, które nie deklarowały oddania głosu nieważnego, czy obawiają się, iż wbrew ich intencjom mogło się okazać, że oddali głos nieważny. Zdecydowana większość pytanym (90%) wyraża pewność, że oddali ważny głos. Co czternasty (7%) badany zamierzający oddać głos ważny w wyborach do sejmiku wojewódzkiego nie jest pewien, czy to się udało, i uważa, że mogło się zdarzyć, iż oddany głos był z jakichś powodów nieważny.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE NIE DEKLAROWAŁY ZAMIARU ODDANIA GŁOSU NIEWAŻNEGO W WYBORACH
DO SEJMIKÓW WOJEWÓDZKICH

Obawy o możliwość oddania – wbrew intencjom – głosu nieważnego są tym częstsze, im niższy jest poziom wykształcenia ankietowanych (od 5% w grupie osób z wykształceniem wyższym do 11% wśród głosujących z wykształceniem podstawowym bądź gimnazjalnym). Pewność co do ważności oddanego głosu najczęściej deklarują natomiast wyborcy z wykształceniem wyższym (94%), najrzadziej zaś najslabiej wykształceni (wykształcenie podstawowe/gimnazjalne – 82%). Ponadto częściej niż inni obawy co do możliwości niezamierzonego oddania głosu nieważnego wyrażają najmłodsi wyborcy (15% wśród głosujących w wieku 18–24 lata) – por. tabele aneksowe.

Głosowanie w ostatnich wyborach samorządowych najczęściej sprawiało trudności wyborcom słabo wykształconym. Młodzi, a zatem mniej doświadczeni wyborcy najczęściej obawiają się, że – wbrew swoim intencjom – mogli oddać głos nieważny. Warto też zwrócić uwagę na zróżnicowanie częstości świadomego oddawania głosów nieważnych – na tle pozostałych tę formę protestu wobec oferty politycznej najczęściej stosowali młodzi wyborcy (zwłaszcza uczniowie i studenci).

Na łatwość podejmowania decyzji wyborczych w wyborach lokalnych wpływa stopień ich spersonalizowania. Osoba kandydata odgrywa mniejszą rolę w wyborach do ciał kolegialnych, a w szczególności w proporcjonalnych wyborach do sejmików wojewódzkich. Wydaje się zatem, że trudność głosujących w wyborach do sejmików powodowały nie tylko „zbroszurowane karty wyborcze”, ale po prostu mniejsza rozpoznawalność kandydujących w nich osób.

Opracowała
Barbara BADORA

A N E K S

Tabela 1

		16 listopada odbyła się w Polsce I tura wyborów samorządowych. Wzięła w nich udział mniej niż połowa uprawnionych do głosowania. Czy Pan(i) brał(a) udział w tych wyborach czy też nie? Bardzo proszę o szczerą odpowiedź.				Liczba osób
		Tak	Nie	Nie pamiętam	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		56	38	3	4	936
Płeć	Mężczyźni	56	36	4	4	453
	Kobiety	55	40	2	4	483
Wiek	18–24 lata	35	51	5	10	105
	25–34	50	47	1	3	186
	35–44	55	39	2	4	164
	45–54	63	31	3	3	146
	55–64	60	34	3	3	165
	65 lat i więcej	65	29	3	3	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	59	34	3	4	371
	Miasto do 19 999	62	33	4	2	139
	20 000 – 99 999	46	47	2	5	175
	100 000 – 499 999	50	43	2	4	158
	500 000 i więcej mieszk.	59	37	3	1	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	44	47	3	6	194
	Zasadnicze zawodowe	50	41	2	6	229
	Średnie	61	35	1	2	288
	Wyższe	64	30	4	2	225
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	70	27	2	1	89
	Średni personel, technicy	53	35	6	6	44
	Pracownicy adm.-biurowi	57	41	2		72
	Pracownicy usług	49	46		5	51
	Robotnicy wykwalifikowani	50	40	3	7	99
	Robotnicy niewykwalifik.	42	58			35
	Rolnicy	74	24	2		41
	Pracujący na własny rach.	66	31		2	42
	Bezrobotni	49	48	1	2	76
	Emeryci	63	30	3	3	207
	Renciści	58	33	4	6	54
	Uczniowie i studenci	26	56	7	11	70
	Gospodynie domowe i inni	53	44		3	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	66	27	4	2	125
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	42		7	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	54	42	2	3	227
	prywatnym gosp. rolnym	67	31	2		42
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	59	34	3	4	96
	501–750	42	51	2	4	90
	751–1000	53	44	1	1	143
	1001–1500	58	38	2	3	150
	Powyżej 1500 zł	64	29	5	2	194
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	46	4	1	107
	Średnie	56	40	2	3	376
	Dobre	57	35	3	5	452
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	64	21	7	8	39
	Raz w tygodniu	64	31	3	2	433
	1–2 razy w miesiącu	52	42	2	4	160
	Kilka razy w roku	48	44	3	6	204
	W ogóle nie uczestniczy	37	57		6	90
Poglądy polityczne	Lewica	63	32	2	3	126
	Centrum	56	38	2	3	287
	Prawica	63	28	4	5	286
	Trudno powiedzieć	42	53	2	3	237

Tabela 2

		Na który komitet wyborczy głosował(a) Pan(i) w wyborach do sejmiku województwa?			
		Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe	Komitet Wyborczy Demokracja Bezpośrednia	Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP
		%	%	%	%
Ogółem		14	1	22	29
Płeć	Mężczyźni	13	2	22	28
	Kobiety	15		22	29
Wiek	18–24 lata	13		6	39
	25–34	20	1	17	30
	35–44	15	3	11	27
	45–54	10		20	36
	55–64	15		29	24
	65 lat i więcej	11		35	22
Miejsce zamieszkania	Wieś	23		21	24
	Miasto do 19 999	15		24	19
	20 000 – 99 999	4	2	21	28
	100 000 – 499 999	7	1	23	34
	500 000 i więcej mieszk.	3	3	21	56
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	18		32	15
	Zasadnicze zawodowe	19		21	18
	Średnie	15	1	19	33
	Wyższe	7	2	20	39
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	5	15	35
	Średni personel, technicy	5		20	38
	Pracownicy adm.-biurowi	10		5	43
	Pracownicy usług	12	5	7	38
	Robotnicy wykwalifikowani	23		20	33
	Robotnicy niewykwalifik.	6		38	5
	Rolnicy	47		18	11
	Pracujący na własny rach.	13		16	48
	Bezrobotni	19		28	15
	Emeryci	10		36	22
	Renciści	26		21	22
	Uczniowie i studenci	5		8	43
	Gospodynie domowe i inni	11		20	28
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12		17	27
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	10		8	39
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	3	17	40
	prywatnym gosp. rolnym	51		20	6
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	31		15	13
	501–750	8		35	33
	751–1000	19		17	27
	1001–1500	12		26	26
	Powyżej 1500 zł	6	1	19	42
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	2	22	12
	Średnie	19		28	19
	Dobre	11	1	17	40
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	6		43	21
	Raz w tygodniu	13	1	28	22
	1–2 razy w miesiącu	23		13	35
	Kilka razy w roku	14	2	8	36
	W ogóle nie uczestniczy	7		18	45
Poglądy polityczne	Lewica	12	4	9	28
	Centrum	13	1	15	37
	Prawica	10		38	29
	Trudno powiedzieć	25		14	15

Tabela 2 cd.

		Na który komitet wyborczy głosował(a) Pan(i) w wyborach do sejmiku województwa?			
		Komitet Wyborczy Wyborców Ruch Narodowy	Koalicyjny Komitet Wyborczy SLD Lewica Razem	Komitet Wyborczy Nowa Prawica – Janusza Korwin-Mikke	Inny komitet wyborczy
		%	%	%	%
Ogółem		1	7	2	8
Płeć	Mężczyźni	2	7	2	8
	Kobiety	1	7	1	7
Wiek	18–24 lata	2	4	4	2
	25–34	1	6		9
	35–44	2	12	3	9
	45–54	2	7	3	10
	55–64	1	6	1	8
	65 lat i więcej		5	2	5
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	4	2	6
	Miasto do 19 999		10	2	6
	20 000 – 99 999		15	2	13
	100 000 – 499 999	4	5	2	10
	500 000 i więcej mieszk.		3		5
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne		1	1	4
	Zasadnicze zawodowe	1	9	1	13
	Średnie	1	7	2	6
	Wyższe	1	9	1	8
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	3	7	3	10
	Średni personel, technicy		19		8
	Pracownicy adm.-biurowi		5	2	12
	Pracownicy usług	5	3		18
	Robotnicy wykwalifikowani		4	2	9
	Robotnicy niewykwalifik.		15		
	Rolnicy		4	4	2
	Pracujący na własny rach.		18		5
	Bezrobotni	4	9		3
	Emeryci		5	1	5
	Renciści	3	4		11
	Uczniowie i studenci	4		7	
	Gospodynie domowe i inni		10	2	14
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	7	3	11
	spółce właścicieli prywatnych i państwa		14		6
	sekt. pryw. poza rolnict.	1	8	1	10
	prywatnym gosp. rolnym		4	5	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	9		7
	501–750			2	3
	751–1000	2	6	1	8
	1001–1500		8		7
	Powyżej 1500 zł		10	3	10
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	6		18
	Średnie	2	7	2	4
	Dobre	0	7	1	9
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu		8		11
	Raz w tygodniu	1	5	2	7
	1–2 razy w miesiącu		8	3	6
	Kilka razy w roku	3	11	1	8
	W ogóle nie uczestniczy		11	2	12
Poglądy polityczne	Lewica		31	2	7
	Centrum	2	6		9
	Prawica	1	1	3	6
	Trudno powiedzieć		1	3	10

Tabela 2 cd.

		Na który komitet wyborczy głosował(a) Pan(i) w wyborach do sejmiku województwa?			Liczba osób
		Celowo i świadomie oddałem głos nieważny	Nie pamiętam	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		2	11	5	521
Płeć	Mężczyźni	2	9	5	255
	Kobiety	2	12	4	266
Wiek	18–24 lata	8	18	4	36
	25–34	3	9	3	93
	35–44	1	9	8	90
	45–54	1	8	2	92
	55–64	2	8	7	99
	65 lat i więcej	1	15	4	111
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	13	3	220
	Miasto do 19 999	4	13	6	85
	20 000 – 99 999		9	6	81
	100 000 – 499 999		7	6	79
	500 000 i więcej mieszk.	5	4	1	55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	3	20	7	84
	Zasadnicze zawodowe	2	14	3	114
	Średnie	2	8	5	177
	Wyższe	2	6	4	145
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		10	5	62
	Średni personel, technicy	2	4	3	23
	Pracownicy adm.-biurowi	3	12	10	41
	Pracownicy usług		4	8	25
	Robotnicy wykwalifikowani		6	4	49
	Robotnicy niewykwalifik.		23	13	15
	Rolnicy	6	7		31
	Pracujący na własny rach.				28
	Bezrobotni	3	13	6	37
	Emeryci	1	15	5	131
	Renciści	2	9	3	31
	Uczniowie i studenci	13	16	4	18
	Gospodynie domowe i inni	5	9		30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej		13	8	82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	7	9	42
	sekt. pryw. poza rolnict.	0	4	4	123
	prywatnym gosp. rolnym	7	7		28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	15	5	57
	501–750		13	5	38
	751–1000	5	11	3	76
	1001–1500	1	18	3	86
	Powyżej 1500 zł	1	3	4	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	1	12	13	52
	Średnie	3	13	4	211
	Dobre	1	8	3	258
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	6		25
	Raz w tygodniu	2	13	5	277
	1–2 razy w miesiącu		6	5	84
	Kilka razy w roku	3	11	4	97
	W ogóle nie uczestniczy	3	3		33
Poglądy polityczne	Lewica		7	1	80
	Centrum	4	11	2	162
	Prawica	1	5	5	180
	Trudno powiedzieć	1	22	10	99

Tabela 3

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, łatwo czy też trudno było Panu(i) zdecydować się, na kogo oddać głos w I turze wyborów wójta/burmistrza/prezydenta miasta?				Liczba osób
		Łatwo	Trudno	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		93	5	1	1	521
Płeć	Mężczyźni	93	4	1	1	255
	Kobiety	92	6	1	1	266
Wiek	18–24 lata	97	3			36
	25–34	91	7		1	93
	35–44	92	7		2	90
	45–54	89	6	5		92
	55–64	97	3			99
	65 lat i więcej	93	4	2	2	111
Miejsce zamieszkania	Wieś	93	5	1	1	220
	Miasto do 19 999	93	6		1	85
	20 000 – 99 999	90	7	1	1	81
	100 000 – 499 999	94	3	1	1	79
	500 000 i więcej mieszk.	95	1	4		55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	93	5	1	1	84
	Zasadnicze zawodowe	93	4	1	2	114
	Średnie	95	4	1	1	177
	Wyższe	91	7	2		145
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	90	10			62
	Średni personel, technicy	92	5	3		23
	Pracownicy adm.-biurowi	86	8	6		41
	Pracownicy usług	92	3		5	25
	Robotnicy wykwalifikowani	100				49
	Robotnicy niewykwalifik.	82	18			15
	Rolnicy	96	4			31
	Pracujący na własny rach.	100				28
	Bezrobotni	86	7	3	4	37
	Emeryci	94	3	1	1	131
	Renciści	93	7			31
	Uczniowie i studenci	100				18
	Gospodynie domowe i inni	93	7			30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	89	9	2		82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	94	3	3		42
	sekt. pryw. poza rolnict.	95	4		1	123
	prywatnym gosp. rolnym	95	5			28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	91	5	2	3	57
	501–750	96	4			38
	751–1000	93	3	1	2	76
	1001–1500	95	4	1		86
	Powyżej 1500 zł	92	7	1		125
Ocena własnych war. mater.	Złe	95	3		2	52
	Średnie	92	6	1	1	211
	Dobre	94	4	1	1	258
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	96	4			25
	Raz w tygodniu	92	5	1	1	277
	1–2 razy w miesiącu	89	7	3		84
	Kilka razy w roku	98	1	1		97
	W ogóle nie uczestniczy	92	8			33
Poglądy polityczne	Lewica	90	8		2	80
	Centrum	93	6	1	1	162
	Prawica	95	3	2	0	180
	Trudno powiedzieć	92	6	1	1	99

Tabela 4

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, łatwo czy też trudno było Panu(i) zdecydować się, na kogo oddać głos w wyborach do rady Pana(i) miasta/gminy?				Liczba osób
		Łatwo	Trudno	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		86	12	2	1	521
Płeć	Mełczyźni	87	10	2	1	255
	Kobiety	84	14	1	0	266
Wiek	18–24 lata	81	13	2	4	36
	25–34	83	16		1	93
	35–44	82	17	1		90
	45–54	86	10	4		92
	55–64	89	9	2		99
	65 lat i więcej	89	10	1	0	111
Miejsce zamieszkania	Wieś	88	10	2	1	220
	Miasto do 19 999	83	16		1	85
	20 000 – 99 999	85	15			81
	100 000 – 499 999	86	10	2	1	79
	500 000 i więcej mieszk.	82	15	3		55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	86	11	1	2	84
	Zasadnicze zawodowe	87	12	2		114
	Średnie	87	11	1	1	177
	Wyższe	83	15	3		145
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	77	21	2		62
	Średni personel, technicy	82	18			23
	Pracownicy adm.-biurowi	85	9	6		41
	Pracownicy usług	91	4		5	25
	Robotnicy wykwalifikowani	95	5			49
	Robotnicy niewykwalifik.	63	32	5		15
	Rolnicy	94	3	3		31
	Pracujący na własny rach.	85	15			28
	Bezrobotni	85	15			37
	Emeryci	89	10	1	0	131
	Renciści	83	15	3		31
	Uczniowie i studenci	72	20		7	18
	Gospodynie domowe i inni	86	11	3		30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	82	16	3		82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	83	10	3	3	42
	sekt. pryw. poza rolnict.	86	13	1	1	123
	prywatnym gosp. rolnym	97		3		28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	88	10	2		57
	501–750	86	11	3		38
	751–1000	84	13	1	2	76
	1001–1500	86	11	2	1	86
	Powyżej 1500 zł	86	13	1		125
Ocena własnych war. mater.	Złe	89	9		2	52
	Średnie	86	12	2	0	211
	Dobre	85	13	2	1	258
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	90	4		5	25
	Raz w tygodniu	87	11	1	1	277
	1–2 razy w miesiącu	80	18	2		84
	Kilka razy w roku	86	12	2		97
	W ogóle nie uczestniczy	82	16	2		33
Poglądy polityczne	Lewica	82	18			80
	Centrum	86	11	1	2	162
	Prawica	90	7	2		180
	Trudno powiedzieć	79	19	2		99

Tabela 5

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, łatwo czy też trudno było Panu(i) zdecydować się, na kogo oddać głos w wyborach do rady powiatu?				Liczba osób
		Łatwo	Trudno	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		82	16	2	0	361
Płeć	Mężczyźni	84	15	1	1	176
	Kobiety	81	16	2		186
Wiek	18–24 lata	82	12	6		26
	25–34	82	18			57
	35–44	91	9			64
	45–54	79	18	1	2	70
	55–64	79	19	2		73
	65 lat i więcej	82	15	3		71
Miejsce zamieszkania	Wieś	80	17	2	1	220
	Miasto do 19 999	87	12	1		85
	20 000 – 99 999	83	16	2		56
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	76	21	3		77
	Zasadnicze zawodowe	79	17	3	1	95
	Średnie	85	13	1		119
	Wyższe	88	12			71
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	16			29
	Średni personel, technicy	95	5			17
	Pracownicy adm.-biurowi	91	9			26
	Pracownicy usług	87	6		8	18
	Robotnicy wykwalifikowani	89	11			36
	Robotnicy niewykwalifik.	42	45	13		12
	Rolnicy	86	14			31
	Pracujący na własny rach.	82	18			12
	Bezrobotni	78	22			35
	Emeryci	83	14	2		86
	Renciści	76	24			28
	Uczniowie i studenci	70	23	7		12
Gospodynie domowe i inni	81	11	8		20	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	88	10	2		50
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	88	12			24
	sekt. pryw. poza rolnict.	81	17	1	2	80
	prywatnym gosp. rolnym	89	11			28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	81	17	2		50
	501–750	79	21			32
	751–1000	79	18	3		60
	1001–1500	83	17			54
	Powyżej 1500 zł	81	15	1	2	69
Ocena własnych war. mater.	Złe	81	19			38
	Średnie	79	17	3	1	155
	Dobre	85	13	1		169
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	100				15
	Raz w tygodniu	80	18	2		211
	1–2 razy w miesiącu	81	18	1		63
	Kilka razy w roku	89	7	2	3	51
	W ogóle nie uczestniczy	82	14	4		18
Poglądy polityczne	Lewica	84	16			54
	Centrum	78	20	1	1	120
	Prawica	87	13	1		111
	Trudno powiedzieć	82	13	6		77

Tabela 6

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, łatwo czy też trudno było Panu(i) zdecydować się, na kogo oddać głos w wyborach do sejmiku wojewódzkiego?				Liczba osób
		Łatwo	Trudno	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		69	27	3	1	521
Płeć	Mężczyźni	70	27	2	1	255
	Kobiety	68	27	5	1	266
Wiek	18–24 lata	58	39	3		36
	25–34	70	28	1	1	93
	35–44	67	28	5		90
	45–54	70	25	4	1	92
	55–64	67	30	2	1	99
	65 lat i więcej	74	21	4	1	111
Miejsce zamieszkania	Wieś	66	31	3	1	220
	Miasto do 19 999	63	32	4	2	85
	20 000 – 99 999	76	24			81
	100 000 – 499 999	72	23	4	1	79
	500 000 i więcej mieszk.	77	14	8		55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	54	41	4	1	84
	Zasadnicze zawodowe	70	28	1	1	114
	Średnie	73	22	4	1	177
	Wyższe	72	24	4		145
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	32	2		62
	Średni personel, technicy	57	38	4		23
	Pracownicy adm.-biurowi	59	27	14		41
	Pracownicy usług	79	11		10	25
	Robotnicy wykwalifikowani	77	23			49
	Robotnicy niewykwalifik.	52	48			15
	Rolnicy	66	34			31
	Pracujący na własny rach.	86	14			28
	Bezrobotni	75	22	3		37
	Emeryci	72	23	4	1	131
	Renciści	63	35	3		31
	Uczniowie i studenci	50	44	6		18
	Gospodynie domowe i inni	70	27	3		30
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	65	28	6		82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	82	12	6		42
	sekt. pryw. poza rolnict.	67	31		2	123
	prywatnym gosp. rolnym	66	34			28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	73	26	2		57
	501–750	59	38	3		38
	751–1000	65	29	4	1	76
	1001–1500	67	30	3		86
	Powyżej 1500 zł	73	24	2	1	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	66	30		3	52
	Średnie	65	30	4	1	211
	Dobre	73	24	3		258
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	90	10			25
	Raz w tygodniu	66	29	5	1	277
	1–2 razy w miesiącu	68	31	2		84
	Kilka razy w roku	71	25	2	2	97
	W ogóle nie uczestniczy	78	22			33
Poglądy polityczne	Lewica	72	26	1	1	80
	Centrum	61	33	4	2	162
	Prawica	78	20	2		180
	Trudno powiedzieć	63	30	6	1	99

Tabela 7

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sposób głosowania w tych wyborach (liczba kandydatów, których można było poprzeć, odnalezienie właściwego komitetu wyborczego, odnalezienie osoby na liście, zaznaczenie swojego głosu itd.) był skomplikowany czy też prosty?						Liczba osób
		Bardzo skomplikowany	Raczej skomplikowany	Raczej prosty	Prosty	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		6	19	29	43	2	1	521
Płeć	Mężczyźni	4	22	31	40	1	1	255
	Kobiety	8	15	27	46	2	0	266
Wiek	18–24 lata	6	24	30	41			36
	25–34	2	21	31	47			93
	35–44	4	12	34	48	2		90
	45–54	10	17	29	39	4	1	92
	55–64	9	19	22	48	2		99
	65 lat i więcej	7	22	29	36	2	3	111
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	18	29	43	3	1	220
	Miasto do 19 999	9	19	26	44	1		85
	20 000 – 99 999	9	23	28	37		2	81
	100 000 – 499 999	5	15	32	45	3	1	79
	500 000 i więcej mieszk.	3	21	29	48			55
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	12	20	30	34	2	1	84
	Zasadnicze zawodowe	8	18	33	39	2	1	114
	Średnie	4	21	26	47	0	1	177
	Wyższe	5	17	29	47	3		145
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	6	20	29	42	3		62
	Średni personel, technicy	9	20	30	40			23
	Pracownicy adm.-biurowi	7	10	32	47	2		41
	Pracownicy usług		7	26	67			25
	Robotnicy wykwalifikowani	6	20	36	37			49
	Robotnicy niewykwalifik.		41	14	44			15
	Rolnicy	9	14	20	58			31
	Pracujący na własny rach.	3	19	36	40		2	28
	Bezrobotni	7	11	38	35	7	3	37
	Emeryci	9	22	28	38	1	2	131
	Renciści	6	23	24	43	4		31
	Uczniowie i studenci	7	25	29	38			18
Gospodynie domowe i inni	3	16	25	53	3		30	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	8	17	24	48	3		82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	12	36	46			42
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	21	32	41	1	1	123
	prywatnym gosp. rolnym	5	15	20	60			28
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	20	30	39	3	2	57
	501–750	5	23	33	39			38
	751–1000	10	18	29	38	5		76
	1001–1500	4	21	24	49	1	1	86
	Powyżej 1500 zł	3	17	27	51	1	1	125
Ocena własnych war. mater.	Złe	11	18	22	41	4	4	52
	Średnie	8	22	30	38	2	0	211
	Dobre	4	17	29	48	1	1	258
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	19	19	31	32			25
	Raz w tygodniu	8	21	28	41	2	1	277
	1–2 razy w miesiącu	5	13	25	55	2		84
	Kilka razy w roku	3	18	35	42	1	2	97
	W ogóle nie uczestniczy		24	27	49			33
Poglądy polityczne	Lewica	4	23	25	43	4		80
	Centrum	4	10	30	51	2	2	162
	Prawica	10	25	32	33	1		180
	Trudno powiedzieć	6	18	25	48	2	1	99

Tabela 8

		Czy obawia się Pan(i), że mogło się zdarzyć, że oddał(a) Pan(i) głos nieważny, czy też nie?				Liczba osób
		Mogło się tak zdarzyć, że oddał(a)m głos nieważny	Jestem pewien pewna, że oddał(a)m ważny głos	Trudno powiedzieć	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	
Ogółem		7	90	2	1	510
Płeć	Mężczyźni	7	90	2	1	249
	Kobiety	7	89	3	1	261
Wiek	18–24 lata	15	79	5		33
	25–34	6	93	1		90
	35–44	7	92		1	89
	45–54	8	88	2	2	91
	55–64	5	91	2	1	97
	65 lat i więcej	7	89	4		110
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	91	3	1	215
	Miasto do 19 999	9	87	3	1	82
	20 000 – 99 999	6	90	3	1	81
	100 000 – 499 999	10	88	1		79
	500 000 i więcej mieszk.	6	93	2		52
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	11	82	6	2	82
	Zasadnicze zawodowe	9	89		2	112
	Średnie	5	91	3	1	173
	Wyższe	5	94	1		143
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.		98	2		62
	Średni personel, technicy	15	82	3		23
	Pracownicy adm.-biurowi	7	91		3	40
	Pracownicy usług	8	83	9		25
	Robotnicy wykwalifikowani	7	90	2	2	49
	Robotnicy niewykwalifik.	6	87		6	15
	Rolnicy	10	88	2		29
	Pracujący na własny rach.		100			28
	Bezrobotni	7	93			36
	Emeryci	7	90	3		130
	Renciści	10	81	5	4	30
	Uczniowie i studenci	17	83			16
	Gospodynie domowe i inni	16	81	3		28
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	89	3	2	82
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	5	95			40
	sekt. pryw. poza rolnict.	4	93	2	1	122
	prywatnym gosp. rolnym	11	87	2		26
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	9	89		2	56
	501–750	2	95	3		38
	751–1000	7	89	2	1	72
	1001–1500	9	88	3		86
	Powyżej 1500 zł	5	91	2	2	124
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	84	1	2	51
	Średnie	11	86	3	1	204
	Dobre	3	94	2	1	254
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	92	3		24
	Raz w tygodniu	8	88	3	1	271
	1–2 razy w miesiącu	7	93			84
	Kilka razy w roku	5	91	2	2	94
	W ogóle nie uczestniczy		97	3		32
Poglądy polityczne	Lewica	10	89	1		80
	Centrum	9	87	2	1	155
	Prawica	5	93	2		178
	Trudno powiedzieć	5	88	5	2	97